

De relatie tussen ouderlijke attributies en negatieve disciplineren in de peutersjij:
Verschillend voor vaders, moeders, zoons en dochters?

Master's thesis

Utrecht University

Master's programme in Clinical Child, Family and Education Studies

N. de Leeuw 5975735

Begeleider: Marjolein Verhoeven

Tweede beoordelaar: Christel Portengen

Datum 28-05-2021

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Beste lezer,

Hartelijk bedankt voor het lezen van mijn masterthesis “De relatie tussen ouderlijke attributies en negatieve disciplineren in de peutertijd: Verschillend voor vaders, moeders, zoons en dochters?”. Het schrijven van een masterthesis gaat altijd met vallen en opstaan, en mijn ervaring was hier zeker geen uitzondering op. Daarom wil ik iedereen bedanken die mij heeft geholpen het project tot een goed einde te brengen, waardoor ik met trots achter deze masterthesis kan staan. Ten eerste mijn begeleider Marjolein Verhoeven. Ondanks het feit dat wij elkaar helaas nooit in het “echt” hebben kunnen ontmoeten ben ik ontzettend dankbaar voor de kritische feedback die ik gedurende het jaar heb ontvangen. Ik ben ervan overtuigd dat jouw kennis, constante meedenken en kritische blik mijn masterthesis naar een hoger niveau hebben getild. Daarnaast wil ik in het bijzonder mijn vrienden bedanken. Jullie stonden altijd klaar om met mij te sparren op zowel academisch als persoonlijk vlak. Hetzelfde geldt voor mijn ouders, wie ik wil bedanken voor de constante steun en geloof in mijn kunnen. En bovenal Julian, op wie ik altijd kon rekenen voor de nodige afleiding wanneer ik het nodig had.

Nicky de Leeuw

Abstract

Negatieve disciplineren is straffen op een harde manier om een kind te disciplineren, en kan leiden tot emotionele- en gedragsproblemen in kinderen. In het huidige onderzoek is de relatie tussen kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren onderzocht, gericht op verschillen tussen vaders, moeders, zoons en dochters. Ouders van 127 peuters ($M=34.09$ maanden, $SD=8.56$, 46.9 % jongens) hebben vragenlijsten ingevuld. Aan de hand van gepaarde t-toetsen is naar voren gekomen dat moeders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen dan vaders. Er zijn geen verschillen gevonden in de toepassing van negatieve disciplineren tussen moeders en vaders. Voor zowel de vorming van kind-verantwoordelijke attributies als de toepassing van negatieve disciplineren zijn geen verschillen gevonden ten aanzien van zoons of dochters. Daarnaast is aan de hand van een Pearson analyse naar voren gekomen dat naarmate moeders hogere scores op kind-verantwoordelijke attributies zij meer negatieve disciplineren laten zien. Deze relatie werd niet teruggevonden bij vaders. Concluderend lijkt alleen de sekse van de ouder dus invloed uit te oefenen op de vorming van kind-verantwoordelijke attributies, en of dit leidt tot negatieve disciplineren. De sekse van het kind speelt hierbij geen rol. Aangezien negatieve disciplineren kan leiden tot emotionele- en gedragsproblemen in kinderen is het waardevol voor toekomstig onderzoek om deze verschillen tussen vaders en moeders verder te onderzoeken.

Sleutelwoorden: kind-verantwoordelijke attributies, negatieve disciplineren, sekseverschillen moeders en vaders, sekseverschillen zoons en dochters, vroege kindertijd

Harsh discipline is punishing in a harsh way to discipline a child, which in time can lead to emotional and behavioural problems. In the present research the relationship between child-responsible attributions and harsh discipline has been studied, specifically focussing on differences between mothers, fathers, sons and daughters. The data has been gathered through the means of self-report. Parents of 127 toddlers ($M=34.09$ months, $SD=8.56$, 46.9 % boys) were asked to fill in questionnaires. Paired t-tests showed that mothers appear to make more child-responsible attributions than fathers. For the use of harsh discipline no differences between mothers and fathers were found. Neither were any differences found in the level of child-responsible attributions or use of harsh discipline in regard to sons or daughters. Next to that, a Pearson analysis showed that for mothers higher scores on child-responsible

attributions are related to higher scores on harsh discipline. This relation was not found for fathers. In conclusion, only the sex of the parent seems to influence the making of child-responsible attributions and whether this leads to harsh discipline. The sex of the child does not seem to affect either the making of child-responsible attributions nor the use of harsh discipline. As harsh discipline can lead to emotional and behavioural problems in children, for future research it would be valuable to further explore these sex differences between mothers and fathers.

Keywords: child-responsible attributions, harsh discipline, sex differences mothers and fathers, sex differences sons and daughters, toddlerhood

De relatie tussen ouderlijke attributies en negatieve disciplineren in de peutertijd: Verschillend voor vaders, moeders, zoons en dochters?

Het gedrag van peuters in de vroege kindertijd wordt vaak gekenmerkt door ongehoorzaam en opstandig gedrag (Huisman et al., 2010), en deze vroege kindertijd kan daarom door ouders als een moeilijke fase in de opvoeding worden ervaren (Hakman & Sullivan, 2009; Scaramella et al., 2008; Wakschlag et al., 2007). De vroege kindertijd is een belangrijke fase in de autonomieontwikkeling van een kind. In deze fase willen kinderen meer zelf doen wat kan botsen met regels en grenzen van ouders. Het is dus gebruikelijk dat kinderen in deze leeftijdsfase ongehoorzaam en opstandig gedrag vertonen, en conflicten tussen kinderen en ouders vormen een normaal aspect van deze leeftijdsfase (Huisman et al., 2010). Het is voornamelijk in de vroege kindertijd dat ouders door middel van de relatie en sociale interactie met hun kinderen veel invloed uitoefenen op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen (Hakman & Sullivan, 2009; Kirchhoff et al., 2019). Volgens Huisman en collega's (2010) vraagt het van ouders tact en geduld om kinderen in deze leeftijdsfase voldoende leiding te geven en tegelijkertijd de ruimte te bieden voor de toenemende autonomie-behoefte.

Negatieve disciplineren is het inzetten van verbaal straffen, fysiek straffen of psychologische controle op een harde manier om een kind te disciplineren of socialiseren (Verhoeven et al., 2017). Ongehoorzaam en opstandig gedrag is kenmerkend voor peuters in de vroege kindertijd (Huisman et al., 2010) en neemt doorgaans af tegen de tijd dat een kind de leeftijd van zes jaar bereikt (Gilliom & Shaw, 2004). Negatieve disciplineren kan een kind echter leren dat eisende en agressieve gedragingen effectief zijn om controle uit te oefenen over andere gezinsleden, waardoor het ongehoorzame en opstandige gedrag van het kind niet afneemt (Gilliom & Shaw, 2004; Hakman & Sullivan, 2009). Verscheidene onderzoeken wijzen op een wederkerige relatie tussen negatieve disciplineren door ouders en ongehoorzaam en opstandig gedrag door kinderen (Gershoff 2002; Lansford et al., 2012; Smetana et al. in de Haan et al., 2012). Uit onderzoek van McKee en collega's (2007) blijkt dat ouders meer negatieve disciplineren toepassen ten aanzien van zoons dan dochters, en dat voornamelijk vaders meer fysieke disciplineren toepassen ten aanzien van zoons. Om te begrijpen waarom ouders negatieve disciplineren als opvoedstrategie toepassen, terwijl dit mogelijk ongehoorzaam en opstandig gedrag stimuleert of in stand houdt (Akcinar & Baydar, 2016; de Haan et al., 2012; Ritchie 1999), kan worden gekeken naar ouderlijke attributies.

Volgens de attributietheorie van Heiner (1958) vormen individuen verklaringen voor het gedrag van anderen (wat een ander waarneemt, voelt en denkt) (Weiner 1972; Sawrikar & Dadds, 2017; Snarr et al., 2009). Ouderlijke attributies zijn verklaringen die ouders aan het gedrag van een kind koppelen (waarom een kind bepaald gedrag laat zien) en deze verklaringen beïnvloeden de manier waarop ouders op dit gedrag van hun kind reageren (Azar et al. 2016; Jacobs et al., 2017). Er is sprake van kind-verantwoordelijke attributies wanneer een ouder het kind verantwoordelijk houdt voor ongehoorzaam en opstandig gedrag, en dit gedrag toeschrijft aan factoren die het kind onder controle heeft (Alampay & Jocson, 2011; Snarr et al., 2009). De ouder denkt dat het kind zich bewust wil misdragen (“mijn kind probeert mij uit te dagen”). Ouders met kind-verantwoordelijke attributies zullen ongehoorzaam en opstandig gedrag eerder zien als intentioneel provocatief en uitdagend (Sturge-Apple et al., 2009), waardoor deze ouders naar verwachting eerder zullen kiezen voor negatieve disciplineren (Snyder et al., 2005; Sturge-Apple et al., 2014). Uit verscheidene empirische onderzoeken komt naar voren dat kind-verantwoordelijke attributies voor zowel moeders als vaders gerelateerd zijn aan negatieve disciplineren (Leung & Smith Slep, 2006; Snarr et al., 2009).

Voor het ontwikkelen van ouder-interventies voor ouders die negatieve disciplineren toepassen bij ongehoorzaam en opstandig gedrag is het dus waardevol om ouderlijke attributies en de invloed van ouderlijke attributies beter te begrijpen (Sawrikar & Dadds, 2017). Daarnaast is het voor het ontwikkelen van ouder-interventies ook waardevol om te kijken naar sekseverschillen in ouderlijke attributies tussen vaders en moeders. Tot op heden is er weinig onderzoek gedaan naar sekseverschillen in ouderlijke attributies en negatieve disciplineren. Als er wel sekseverschillen tussen moeders en vaders zijn, kunnen ouder-interventies hierop afgestemd worden. Dit huidige onderzoek zal zich richten op sekseverschillen in kind-verantwoordelijke attributies ten aanzien van ongehoorzaam en opstandig gedrag in peuters, en hoe dit gerelateerd is aan negatieve disciplineren.

Mogelijk verschillen moeders en vaders in de mate waarin zij kind-verantwoordelijke attributies vormen. Moeders en vaders verschillen in de hoeveelheid tijd en het soort activiteiten dat zij met hun kinderen doorbrengen, en vormen door deze verschillende ervaringen en interacties wellicht andere verklaringen voor het gedrag van hun kinderen (Lansford et al. 2011; Alampay & Jocson, 2011). Over het algemeen draaien vader-kind activiteiten meer om spel en het leren van assertiviteit (Lamb & Lewis, 2010), terwijl moeders voornamelijk in de vroege kindertijd meer aan het zorg aspect van de opvoeding bijdragen

(Gryczkowski et al., 2009). Hierdoor hechten moeders wellicht meer waarde aan gehoorzaamheid, waardoor zij kinderen meer verantwoordelijk houden voor ongehoorzaam en opstandig gedrag (Lamb & Lewis, 2010). Onderzoek naar ouderlijke attributies is in het verleden echter voornamelijk gericht op attributies in moeders, en er is in mindere mate vergelijkend onderzoek verricht naar de verschillen in attributies tussen moeders en vaders (Colallilo, et al., 2015). De weinige onderzoeken die wel zijn verricht naar mogelijke verschillen in de attributies van vaders en moeders laten uiteenlopende resultaten zien. Zo concludeerden Snarr en collega's (2009) dat moeders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen dan vaders, terwijl Nelson en collega's (2013) geen verschil vonden in de mate waarin moeders en vaders kind-verantwoordelijke attributies vormen.

De mate waarin ouders kind-verantwoordelijke attributies vormen, kan ook afhankelijk zijn van de sekse van een kind. Omdat zoons over het algemeen meer ongehoorzaam en opstandig gedrag vertonen dan dochters kunnen ouders mogelijk andere verwachtingspatronen ontwikkelen ten aanzien van het gedrag van zoons en dochters (Wright et al., 2012). Aangezien ongehoorzaam en opstandig gedrag meer voorkomt bij zoons kan het beschouwd worden als normaal gedrag en daardoor beheersbaar door het kind. Tegelijkertijd wordt ongehoorzaam en opstandig gedrag bij dochters beschouwd als abnormaal gedrag, en daardoor in mindere mate beheersbaar door het kind zelf (Maniadaki et al., 2005). Op basis van de literatuur wordt dus verwacht dat ouders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van zoons dan dochters. Alhoewel er relatief weinig onderzoek is verricht naar verschillen in kind-verantwoordelijke attributies ten aanzien van zoons en dochters komt uit de literatuur naar voren dat ouders verschillende attributies vormen ten aanzien van het gedrag van zoons en dochters (Nelson et al., 2013). Zo vonden Maniadaki en collega's (2005) in hun onderzoek naar ouderlijke attributies ten aanzien van zoons en dochters met ADHD, dat ouders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van zoons met ADHD dan dochters. Deze kind-verantwoordelijke attributies resulteerden in strenger opvoedgedrag richting zoons, waardoor negatieve interactiepatronen konden ontstaan (Maniadaki et al., 2005). Ook uit onderzoek door Morrongiello en collega's (2010) komt naar voren dat wanneer zoons risicovol gedrag vertoonden ouders dit gedrag eerder toeschreven aan aangeboren karaktereigenschappen (kind-verantwoordelijke attributie), terwijl wanneer dochters risicovol gedrag vertoonden ouders dit gedrag toeschreven aan de situatie waarin het gedrag zich voordeed. Ten gevolge van deze verschillen in attributies achtten de ouders het

gedrag van dochters als meer beïnvloedbaar dan dat van zoons, en reageerden zij vervolgens ook anders op risicovol gedrag van dochters dan van zoons (Morrongiello et al., 2010).

Een derde mogelijkheid is dat de mate waarin ouders kind-verantwoordelijke attributies vormen afhankelijk is van zowel de sekse van de ouder als de sekse van het kind (Colallilo et al., 2015). Ouders zijn relatief meer betrokken in het leven en spenderen meer tijd met en geld aan een kind van hetzelfde geslacht (Maccoby, 2003; Nikiforidis et al., 2017; Raley & Bianci, 2006; Updegraff et al., 2004). Wellicht is dit het resultaat van wat Maccoby (2003) benoemt als de *same sex parent-child dyade*; ouders voelen zich mogelijk meer op hun gemak bij een kind van dezelfde sekse, omdat de interactie met dit kind hen herinnert aan hun eigen jeugdervaringen of omdat zij zich makkelijker kunnen identificeren met dit kind (Nikiforidis et al., 2017). Uit onderzoek naar ouderlijke tolerantie ten aanzien van ongehoorzaam en opstandig gedrag door Wright en collega's (2012) komt naar voren dat vaders toleranter zijn als het gaat om opstandig gedrag door zoons dan dochters. Het zou dus kunnen dat vaders minder kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van ongehoorzaam en opstandig gedrag van zoons en daarom toleranter zijn ten aanzien van zoons dan dochters. Echter, moeders bleken evenveel tolerantie te tonen ten aanzien van opstandig gedrag door zoons als dochters (Wright et al., 2012). Mogelijk speelt de *same seks parent-child dyade* dus een rol in de vorming van kind-verantwoordelijke attributies.

Dit huidige onderzoek zal zich richten op de relatie tussen kind-verantwoordelijke attributies en ongehoorzaam en opstandig gedrag in peuters, en negatieve disciplineren en welke rol de sekse van de ouder en het kind hier in spelen. Ten eerste wordt verwacht dat ouders die veel kind-verantwoordelijke attributies vormen meer negatieve disciplineren zullen toepassen, zowel moeders als vaders. Ten tweede wordt verwacht dat moeders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen dan vaders, omdat moeders door hun rol in de opvoeding mogelijk meer waarde hechten aan gehoorzaamheid. Ten derde wordt verwacht dat ouders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van zoons dan dochters, omdat zij mogelijk eerder geneigd zijn het gedrag van dochters toe te schrijven aan de situatie waarin de dochter zich bevindt. Ten vierde wordt verwacht dat moeders minder kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van dochters dan zoons en vaders minder kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van zoons dan dochters, omdat ouders zich meer op hun gemak voelen bij en meer identificeren met een kind van dezelfde sekse.

Methode

Participanten

Aan het onderzoek hebben 127 gezinnen deelgenomen met een kind tussen de 2 en 4 jaar oud ($M=34.09$ maanden, $SD=8.56$). Van deze 127 deelnemende gezinnen waren 51 ouderparen waarvan zowel de moeder als de vader in het onderzoek heeft geparticipeerd. Alle ouders waren de biologische ouder van hun kind. Van deze 127 kinderen waren 67 meisjes (53.1%) en 60 jongens (46.9%). Onder de deelnemende ouders waren 108 moeders ($M=32.72$ jaar, $SD=4.38$, min=23 jaar, max=43 jaar), en 60 vaders ($M=35.30$ jaar, $SD=5.31$, min=24 jaar, max=48 jaar). De meerderheid van de deelnemende ouders waren hoogopgeleid, hadden een Nederlandse etniciteit en waren getrouwd of samenwonend.

Procedure

De gezinnen zijn geworven door studenten van de Universiteit Utrecht. Zij hebben bij de werving gebruik gemaakt van hun persoonlijke netwerk en kinderdagverblijven en peuterspeelzalen gecontacteerd. Participanten zijn door middel van een informatiebrief op de hoogte gebracht van het doel van het onderzoek, namelijk inzicht verkrijgen in hoe ouders in Nederland hun jonge kinderen opvoeden. In deze brief stond ook aangegeven dat alle gegevens geanonimiseerd zouden worden en dat participanten te allen tijde de keuze konden maken om te stoppen met de medewerking aan het onderzoek zonder opgave van reden. De digitale vragenlijst kostte ongeveer 30 minuten om in te vullen en participanten hadden de mogelijkheid om te stoppen en op een later moment weer verder te gaan. Alle deelnemende ouders hebben door middel van de eerste vraag uit de vragenlijst informed consent gegeven. Wanneer zowel een vader als een moeder binnen een gezin over hetzelfde kind de vragenlijst hebben ingevuld, hebben zij dit individueel en onafhankelijk gedaan. Het onderzoek is goedgekeurd door de ethische commissie van de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht.

Meetinstrumenten

Ouderlijke attributies - Ouderlijke attributies zijn gemeten aan de hand van de Parental Cognition Scale (PCS; Snarr et al., 2009). De PCS meet de manier waarop ouders het gedrag van hun kinderen interpreteren. Middels 9 items worden kind-verantwoordelijke attributies gemeten. Voorbeelden zijn “Mijn kind wil niet luisteren”, “Mijn kind denkt dat hij/zij de baas is” en “Mijn kind is koppig”. De scores worden gemeten aan de hand van een zes-punt

Likertschaal, beginnend bij 1 (nooit waar) oplopend tot 6 (altijd waar). Op basis van de scores op de 9 items zijn gemiddelden berekend. Voor dit domein van de PCS is de Cronbach's alfa voor moeders .828 en voor vaders .798.

Negatieve disciplineren – Negatieve disciplineren is gemeten aan de hand van de Comprehensive Early Childhood Parenting Questionnaire (CECPAQ: Verhoeven et al., 2017). De CECPAQ meet verschillende aspecten van ouderlijke opvoeding van kinderen tussen de 12 en 48 maanden. Het domein negatieve disciplineren bestaat uit de sub-schalen: verbale straf (“Wanneer mijn kind zich misdraagt verhef ik mijn stem of roep ik”), fysieke straf (“Als mijn kind ongehoorzaam is word ik boos en pak ik hem/haar stevig beet”) en psychologische straf (“Wanneer mijn kind iets doet dat ik niet graag heb, dan beledig ik mijn kind, zeg gemene dingen of scheld hem uit”). Ouders gaven op een zes-punt Likertschaal beginnend bij 1 (nooit) oplopend tot 6 (altijd) aan in hoeverre zij het beschreven gedrag laten zien. Op basis van de scores op de verscheidene items wordt een gemiddelde berekend, waaruit naar voren komt in hoeverre een ouder negatieve disciplineren gebruikt (Verhoeven et al., 2017). Voor dit domein van de CECPAQ is de Cronbach's alfa voor moeders .778 en voor vaders .751.

Analyse

Om te onderzoeken of er een relatie bestaat tussen kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren voor vaders en moeders ten aanzien van zoons en dochters is een Pearson analyse uitgevoerd. Om te onderzoeken of vaders en moeders verschillen in de vorming van kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren zijn gepaarde t-toetsen uitgevoerd. Voorafgaand aan de analyses is gecontroleerd of aan de assumpties lineariteit, afwezigheid van uitschieters, gepaarde metingen, onafhankelijkheid en normale verdeling is voldaan (Field, 2018). Aan de assumptie van lineariteit is voldaan, aangezien er door de regressiediagrammen een rechte lijn te trekken was. Aan de assumptie afwezigheid van uitschieters voor kind-verantwoordelijke attributies vaders en negatieve disciplineren vaders is voldaan door één uitschieter te verwijderen. Aan de assumptie van onafhankelijkheid is voldaan, aangezien de Durbin-Watson voor moeders 1.79 en voor vaders 1.37 was. Ook bleek de data normaal verdeeld, aangezien er een normale verdeling verscheen op het staafdiagram.

Resultaten

In Tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken van kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren voor vaders en moeders ten aanzien van dochter en zoons weergegeven. Zowel moeders ($M=3.04$) als vaders ($M=2.96$) scoorden gemiddeld op de vorming van kind-verantwoordelijke attributies. Daarnaast gaven zowel moeders ($M=1.94$) als vaders ($M=2.12$) aan weinig negatieve disciplineren toe te passen.

Tabel 1

Beschrijvende Statistieken Kind-verantwoordelijke Attributies en Negatieve Disciplineren

Variabele	N	M	SD
Kind-verantwoordelijke attributies			
Moeders	108	3.04	0.70
Vaders	59	2.96	0.64
Moeders x dochters	55	3.12	0.73
Moeders x zoons	53	2.95	0.66
Vaders x dochters	25	2.96	0.62
Vaders x zoons	27	2.84	0.60
Negatieve disciplineren			
Moeders	107	1.94	0.40
Vaders	59	2.12	0.45
Moeders x dochters	54	1.95	0.44
Moeders x zoons	53	1.93	0.37
Vaders x dochters	25	2.02	0.45
Vaders x zoons	27	2.10	0.41

Noot. Kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren zijn gemeten op een zes-punt Likertschaal

Aan de hand van gepaarde t-toetsen is onderzocht of moeders en vaders verschillen in de vorming van kind-verantwoordelijke attributies. Er werd een significant verschil gevonden tussen de scores op kind-verantwoordelijke attributies van moeders ($M=3.04$, $SD=0.70$) en vaders ($M=2.96$, $SD=0.64$); $t(49) = 2.121$, $p=.039$. Uit de resultaten komt naar voren dat moeders binnen de gezinnen meer kind-verantwoordelijke attributies vormen dan vaders. Ook komt uit de analyse naar voren dat moeders en vaders binnen de gezinnen niet verschillen in

de vorming van kind-verantwoordelijke attributies ten aanzien van dochters ($t(22)=.939$, $p=.358$) en zoons ($t(26) = -1.965$, $p=.06$).

Tussen de scores op negatieve disciplineren is voor moeders ($M=1.94$, $SD=0.40$) en vaders ($M=2.12$, $SD=0.45$) geen significant verschil gevonden; $t(49)=-1.042$, $p=.302$.

Moeders en vaders maken binnen de gezinnen dus evenveel gebruik van negatieve disciplineren. Tevens verschillen de moeders en vaders niet significant in het inzetten van negatieve disciplineren ten aanzien van dochters ($t(22) = -.224$, $p = .825$) en zoons ($t(26) = -1.521$, $p = .140$). Uit de analyses komt dus naar voren dat moeders en vaders binnen de gezinnen evenveel negatieve disciplineren toepassen ten aanzien van dochters als zoons.

Om te onderzoeken of kind-verantwoordelijke attributies gerelateerd zijn aan negatieve disciplineren voor moeders en vaders zijn Pearson analyses uitgevoerd. De bijbehorende correlatiewaarden zijn te vinden in Tabel 2 en Tabel 3.

Tabel 2

Correlatiecoëfficiënten voor Kind-verantwoordelijke Attributies en Negatieve Disciplineren voor Moeders en Vaders

Variabele	1	2	3	4
Moeders				
1. Kind-verantwoordelijke attributies	-			
2. Negatieve disciplineren	.45**	-		
Vaders				
3. Kind-verantwoordelijke attributies	.60**	-.29*	-	
4. Negatieve disciplineren	.56	.42**	.09	-

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Tabel 3

Correlatiecoëfficiënten voor Kind-verantwoordelijke Attributies en Negatieve Disciplinerings voor Moeders en Vaders ten aanzien van Dochters en Zoons

Variabele	1	2	3	4
Moeders				
1. Kind-verantwoordelijke attributies	-	.34*	.53**	-.14
2. Negatieve disciplinerings	.53**	-	.22	.58**
Vaders				
3. Kind-verantwoordelijke attributies	.69**	.37	-	-.01
4. Negatieve disciplinerings	.31	.34	.24	-

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Noot. Waarden dochters staan onder de diagonaal en waarden zoons staan boven de diagonaal

Uit de analyses komt naar voren dat alleen voor moeders kind-verantwoordelijke attributies gerelateerd zijn aan negatieve disciplinerings; $r(107) = .450$, $p < .001$. Dit betekent dat wanneer een moeder haar kind verantwoordelijk houdt voor ongehoorzaam en opstandig gedrag zij eerder geneigd is negatieve disciplinerings toe te passen. Deze significante relatie wordt gevonden voor zowel moeders van dochters ($r(54) = .533$, $p < .001$) als moeders van zoons ($r(53) = .338$, $p < .05$). Dit verband wordt niet gevonden voor vaders, niet voor vaders van dochters en ook niet voor vaders van zoons.

Om uitgebreider te onderzoeken of het geslacht van een kind een modererende rol speelt in de vorming van kind-verantwoordelijke attributies en de toepassing van negatieve disciplinerings is een exploratieve hiërarchische regressieanalyse uitgevoerd voor zowel moeders als vaders. Voor de eerste stap van deze hiërarchische regressieanalyse met als afhankelijke variabele negatieve disciplinerings zijn de onafhankelijke variabelen kind-verantwoordelijke attributies en sekse kind gebruikt. Vervolgens is de interactievariabele *kind-verantwoordelijke attributies x sekse kind* aan het model toegevoegd. Deze interactievariabele is gecreëerd door het standaardiseren van de variabele kind-verantwoordelijke attributies, en deze te vermenigvuldigen met de dummy-variabele sekse kind (1 = meisje, 2 = jongen). De bijbehorende resultaten staan weergegeven in Tabel 5.

Tabel 5 Hiërarchische Regressieanalyse Negatieve Disciplineren voorspeld door Kind-verantwoordelijke Attributies en Sekse Kind

Variabelen	R ²	Δ R ²	B	SE	β	t
Moeders						
Model 1	.20**	.20				
KV attributies			.18	.04	.45	5.14**
Sekse kind			.02	.07	.03	.32
Model 2	.22**	.01				
KV attributies			.22	.05	.55	4.67**
Sekse kind			.02	.07	.03	.30
KV attributies x sekse kind			-.09	.07	-.15	-1.27
Vaders						
Model 1	.02	.02				
KV attributies			.05	.06	.12	.85
Sekse kind			.01	.12	.11	.80
Model 2	.04	.02				
KV attributies			.11	.09	.25	1.22
Sekse kind			.08	.12	.10	.70
KV attributies x sekse kind			-.11	.13	-.18	-.88

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Noot. KV attributies = Kind-verantwoordelijke attributies

Uit de analyse komt naar voren dat kind-verantwoordelijke attributies van moeders en de sekse van het kind 20.3% van de variantie van negatieve disciplineren verklaren, $R^2 = .20$, $F(2,104) = 13.261$, $p < .001$. Alleen kind-verantwoordelijke attributies zijn significant voorspellend voor negatieve disciplineren, $\beta = .453$, $p < .001$. Des te meer een moeder dus kind-verantwoordelijke attributies vormt, des te groter de kans is dat zij negatieve disciplineren zal toepassen. De toevoeging van de interactievariabele kind-verantwoordelijke attributies x sekse kind aan het model zorgt ervoor dat 1.2% meer van de variantie van negatieve disciplineren wordt verklaard, dit is geen significante verandering van de verklaarde variantie, $R^2 = .01$, $F(3,103) = 9.427$, $p < .001$. Voor vaders blijken kind-verantwoordelijke attributies en de sekse van het kind geen significante voorspellers te zijn voor negatieve disciplineren, $R^2 = .02$, $F(2,49) = .614$, $p = .545$. Ook voor vaders blijkt de

toevoeging van de interactievariabele aan het model geen significante voorspeller voor negatieve disciplineren te zijn, $R^2 = .02$, $F(1,48) = .771$, $p = .384$.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was de relatie tussen kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren te onderzoeken, hierbij is specifiek ingezoomd op verschillen tussen vaders, moeders, zoons en dochters. Bestaand onderzoek naar kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren is voornamelijk gericht op moeders, waardoor er nog weinig bekend is over vaders. Voor het ontwikkelen van effectieve ouder interventies voor ouders ter voorkoming van negatieve disciplineren is het waardevol om verschillen in kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren beter te begrijpen, zodat de interventies hier eventueel op afgestemd kunnen worden. Uit dit huidige onderzoek is naar voren gekomen dat moeders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen dan vaders, en dat moeders en vaders evenveel negatieve disciplineren toepassen. Voor zowel kind-verantwoordelijke attributies als negatieve disciplineren werden geen verschillen gevonden ten aanzien van zoons en dochters, er lijkt dus geen sprake te zijn van een *same sex parent-child dyade*. Tot slot blijkt uit de resultaten dat voor moeders kind-verantwoordelijke attributies gerelateerd zijn aan negatieve disciplineren, voor vaders is dit verband niet gevonden.

Zoals verwacht komt uit de resultaten naar voren dat moeders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen dan vaders. Dit werd verwacht omdat moeders meer aan het zorg aspect van de opvoeding bijdragen, terwijl vaders meer spel activiteiten met kinderen uitvoeren. Deze bevinding komt overeen met de resultaten van Snarr en collega's (2009) en is tegenstrijdig met de resultaten van Nelson en collega's (2013), die vonden dat moeders en vaders evenveel kind-verantwoordelijke attributies vormen. Het onderzoek van Nelson en collega's (2013) is verricht onder families met zevenjarige kinderen, terwijl het huidige onderzoek is afgenomen onder de ouders van peuters. Aangezien ouderlijke attributies afhankelijk zijn van de ontwikkelingsleeftijd van een kind (Azar et al. 2016; Dix et al., 1986), kan dit verklaren waarom de resultaten uit dit huidige onderzoek tegenstrijdig zijn met die van Nelson en collega's (2013). Vervolgonderzoek zou deze relatie tussen de ontwikkelingsleeftijd van een kind en de vorming van kind-verantwoordelijke attributies van moeders en vaders verder kunnen onderzoeken.

Ook blijkt uit de resultaten dat vaders en moeders evenveel kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van dochters en zoons. Er komt dus geen *same sex parent-child dyade* uit de resultaten naar voren. Dit is tegenstrijdig met de bevindingen van Maniadaki en collega's (2005) en Morrongiello en collega's (2010), die vonden dat ouders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van zoons dan dochters. Mogelijk zijn de resultaten tegenstrijdig met de bevindingen van Maniadaki en collega's (2005) omdat dat onderzoek specifiek gericht was op de ouders van kinderen met ADHD; ouders van kinderen met een stoornis hebben mogelijk andere verwachtingspatronen ten aanzien van het gedrag van hun kinderen. Toekomstig onderzoek zou kunnen uitwijzen of ouders van kinderen met een stoornis daadwerkelijk kind-verantwoordelijke attributies anders vormen. Het onderzoek van Morrongiello en collega's (2010) was specifiek gericht op risicovol gedrag en niet op ongehoorzaam en opstandig gedrag, wat kan verklaren waarom zij wel vonden dat ouders meer kind-verantwoordelijke attributies vormen ten aanzien van zoons dan dochters. Ouderlijke attributies, en daarmee opvoedgedrag en opvoedstrategieën, zijn afhankelijk van het doelgedrag van een kind (Montemayor & Ranganathan, 2012). Vervolgonderzoek zou deze relatie tussen het doelgedrag van een kind en de vorming van kind-verantwoordelijke attributies in moeders en vaders verder kunnen onderzoeken.

Daarnaast komt uit de resultaten naar voren dat vaders en moeders evenveel negatieve disciplinerende toepassing, waarbij is geen verschil gevonden ten aanzien van zoons en dochters. Dit is tegenstrijdig met het onderzoek van McKee en collega's (2007), waarin gevonden werd dat ouders meer negatieve disciplinerende toepassing ten aanzien van zoons. Wellicht verschillen de resultaten omdat in het huidige onderzoek enkel de ouders een vragenlijst hebben ingevuld, terwijl in het onderzoek van McKee en collega's (2007) de kinderen zelf ook vragenlijsten hebben ingevuld. Volgens Nauta en collega's (2004) zijn er vaak grote verschillen tussen ouder- en kind-rapportages, wellicht omdat ouders en kinderen opvoedsituaties anders beleven. Tevens zou het kunnen dat de vragenlijsten sociaal wenselijk zijn ingevuld, wat voornamelijk een voorkomend probleem is bij kind-rapportages (Camerini & Scultz, 2018). Deze methodologische verschillen tussen het huidige onderzoek en het onderzoek van McKee en collega's (2007) zouden de uiteenlopende resultaten kunnen verklaren.

Een opvallende bevinding in dit huidige onderzoek is dat alleen voor moeders kind-verantwoordelijke attributies gerelateerd zijn aan negatieve disciplinerende toepassing. Dit is tegenstrijdig met het onderzoek van Leung en Smith Slep (2006), waaruit naar voren kwam dat zowel voor

moeders als vaders kind-verantwoordelijke attributies gerelateerd zijn aan negatieve disciplineren. Mogelijk wijken de bevindingen in dit huidige onderzoek af van die van Leung en Smith Slep (2006) omdat dat onderzoek is verricht onder de ouders van drie tot zevenjarige kinderen. Het zou echter ook kunnen dat de relatie tussen kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren daadwerkelijk verschillend is voor moeders en vaders. Volgens het *social information processing* (SIP) model wordt gedrag voorafgegaan door een reeks cognitieve processen, die een reactie vormen op een externe sociale stimulus (Santone et al., 2020). Het kan zijn dat wanneer vaders en moeders op dezelfde externe stimulus reageren, namelijk het ongehoorzame en opstandige gedrag van een kind, deze cognitieve processen tussen vaders en moeders verschillen. Hierdoor vormen zowel vaders als moeders in reactie op het ongehoorzame en opstandige gedrag kind-verantwoordelijke attributies, maar zullen moeders eerder kiezen om negatieve disciplineren toe te passen. Vervolgonderzoek zou kunnen uitwijzen in hoeverre deze cognitieve processen tussen vaders en moeders daadwerkelijk verschillen.

Deze resultaten moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden, aangezien het onderzoek een aantal beperkingen kent. Ten eerste is de data verzameld door middel van zelfrapportage door de ouders. Dit brengt het risico met zich mee dat ouders wellicht sociaal wenselijk geantwoord hebben, waardoor de resultaten mogelijk niet representatief zijn voor de werkelijke opvoedsituaties. Er is gekozen voor zelfrapportage omdat dit de meest effectieve manier is om kind-verantwoordelijke attributies en negatieve disciplineren te meten. Ten tweede was er sprake van een redelijk homogene steekproef, de deelnemende ouders veelal hoogopgeleid, met een Nederlandse etniciteit en afkomstig uit een tweoudergezin. Dit verklaart waarom er relatief weinig variantie was in de steekproef (alle ouders scoorden immers laag op negatieve disciplineren). Mogelijk is de data daardoor niet representatief voor de volledige Nederlandse populatie. Ten derde hebben er relatief weinig vaders deelgenomen aan het onderzoek. Hierdoor was de statistische power van de analyses beperkt voor de vaders.

Het onderzoek heeft echter ook meerdere sterke punten. Ten eerste heeft het onderzoek zich specifiek gefocust op verschillen tussen vaders en moeders. In het verleden is veel onderzoek naar ouderlijke attributies alleen gericht geweest op moeders, waardoor er tot op heden weinig bekend is over vaders. Dit onderzoek draagt bij aan de kennis over attributies die vaders vormen. Daarnaast heeft het onderzoek zich specifiek gefocust op verschillen in

ouderlijke attributies ten aanzien van zoons en dochters. Ook dit is tot op heden niet veel onderzocht en kan daarom waardevol zijn.

Uit het huidige onderzoek komt dus naar voren dat er daadwerkelijk verschillen zijn in de manier waarop vaders en moeders kind-verantwoordelijke attributies vormen en negatieve disciplinerende toepassen. Vaders en moeders verschillen dus in hun opvoedgedrag, wat implicaties heeft voor zowel toekomstig onderzoek als de praktijk. Het is belangrijk om in toekomstig onderzoek naar opvoedgedrag zowel vaders als moeders mee te nemen. Daarnaast moet er in de praktijk gekeken worden hoe ouderinterventies ook goed op vaders afgestemd kunnen worden, aangezien deze interventies vaak gebaseerd zijn op onderzoek dat enkel verricht is onder moeders.

Referentias

- Akcinar, B., Baydar, N. (2016). Development of externalizing behaviors in the context of family and non-family relationships. *Journal of child and family studies* 25, 1848-1859. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10826-016-0375-z>
- Alampay, L. P., Jocson, M. R. M. (2011). Attributions and attitudes of mothers and fathers in the Philippines. *Parenting: science and practice* 11, 163-176. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/15295192.2011.585564>
- Azar, S. T., Miller, E. A., McGuier, D. J., Stevenson, M. T., O'Donnell, E., Olsen, N., Spence, N. (2016). Maternal Social Information Processing and the Frequency and Severity of Mother-Perpetrated Physical Abuse. *Child Maltreatment* 21, 308-316. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F1077559516668047>
- Bolton, C., Calam, R., Barrowclough, C., Peters, S., Roberts, J., Wearden, A., Morris, J. (2003). Expressed emotion, attributions and depression in mothers of children with problem behaviour. *Journal of child psychology and psychiatry* 44(2), 242-254. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/1469-7610.00117>
- Bornstein, M. H., Putnick, D. L., Lansford, J. E. (2011). Parenting attributions and attitudes in cross-cultural perspective. *Parenting: science & practice* 11(2-3), 214-237. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/15295192.2011.585568>
- Camerini, A., Schultz, P. J. (2018). Social desirability bias in child-report social well-being: Evaluation of the children's social desirability short scale using item response theory and examination of its impact on self-report family and peer relationships. *Child indicators Research* 11, 1159-1174. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s12187-017-9472-9>
- Chen, M., Johnston, C., Sheeber, L., Leve, C. (2009). Parent and adolescent depressive symptoms: The role of parental attributions. *Journal of abnormal child psychology* 37, 119-130. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10802-008-9264-2>
- Chen, M., Seipp, C.M., Johnston, C. (2009). Mothers' and fathers' attributions and beliefs in families of girls and boys with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Child psychiatry and human development* 39, 85-99. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10578-007-0073-6>

- Colallilo, S., Miller, N. V., Johnston, C. (2015). Mother and father attributions for child misbehaviour: relations to child internalizing and externalizing problems. *Journal of social and clinical psychology* 34(9), 788-808. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1521/jscp.2015.34.9.788>
- Dix, T., Ruble, D. N., Grusec, J. E., Nixon, S. (1986). Social cognition in parents: Inferential and affective reactions to children of three age levels. *Child Development* 57 (4), 879-894. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.2307/1130365>
- Endendijk, J. J., Groeneveld, M. G., Bakermans-Kranenburg, M. J., Mesman, J. (2016). Gender-differentiated parenting revisited: meta-analysis reveals very few differences in parental control of boys and girls. *PLoS ONE* 11(7), 1-33. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0159193>
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. (5th ed.). London: Sage Publications Ltd
- Gershoff, E. T. (2002). Corporal punishment by parents and associated child behaviors and experiences: A meta-analytic and theoretical review. *Psychological Bulletin* 128 (4), 539-579. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.128.4.539>
- Gilliom, M., Shaw, D. S. (2004). Codevelopment of externalizing and internalizing problems in early childhood. *Development and Psychopathology* 16, 313–333. <https://doi.org/10.1017/S0954579404044530>
- Gryczkowski, M. R., Mercer, S. H., Jordan, S. S. (2009). Differential relations between mothers' and fathers' parenting practices and externalizing behaviour. *Journal of child and family studies* 19, 539-546. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10826-009-9326-2>
- De Haan, A., Prinzie, P., Dekovic, M. (2012). Gerelateerde ontwikkeling van externaliserend gedrag en opvoedgedrag bij kinderen en adolescenten. *Pedagogiek* 32 (1), 32-50. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.5117/PED2012.1.HAAN>
- Hakman, M., Sullivan, M. (2009). The effect of task and maternal verbosity on compliance in toddlers. *Infant and Child Development* 18, 195-205. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1002/icd.599>
- Huisman, J., Flapper, B. C. T., Kalverdijk, L. J., L'Hoir, M. P., van Weel, E. A. F. (2010).

Praktische geneeskunde: Gedragsproblemen bij kinderen. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

- Jacobs, M., Marks Woolfson, L., Hunter, S. C. (2017). Parental attributions of control for child behaviour and their relation to discipline practices in parents of children with and without developmental delays. *Journal of child and family studies* 26, 1713–1722. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10826-017-0676-x>
- Kirchhoff, C., Desmarais, E. E., Putnam, S. P., Gartstein, M. A., (2019). Similarities and differences between western cultures: Toddler temperament and parent-child interactions in the United States (US) and Germany. *Infant behaviour and development* 57, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2019.101366>
- Lamb, M. E., Lewis, C. (2010). *The development and significance of father-child relationships in two-parent families*. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (p. 94–153). John Wiley & Sons Inc.
- Lansford, J. E., Bornstein, M. H., Dodge, K. A., Skinner, A. T., Putnick, D. L., Deater-Deckard, K. (2011). Attributions and attitudes of mothers and fathers in the United States. *Parenting* 11 (2–3), 199–213. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/15295192.2011.585567>
- Lansford, J.E., Wager, L.B., Bates, J.E., Pettit, G.S., & Dodge, K.A. (2014). Forms of spanking and children’s externalizing behaviors. *Family Relations* 61, 224-236. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1741-3729.2011.00700.x>
- Leung, D. W., Smith Slep, A. M. (2006). Predicting inept discipline: The role of perantial depressive symptoms, anger, and attributions. *Journal of consulting and clinical psychology* 74(3), 524-534. <https://doi/10.1037/0022-006X.74.3.524>
- Maccoby, E. E. (2003). The gender of the child and parent as factors in family dynamics. In A. C. Crouter & A. Booth (Eds.), *Children’s influence on family dynamics: The neglected side of family relationships* (pp. 191–206). Mahwah, NJ: Erlbaum
- Maniadaki, K., Sonuga-Barke, E., Kakouros, E. (2005). Parents’ causal attributions about attention deficit/hyperactivity disorder: the effect of child and parent sex. *Child: care, health & development* 31(3), 331-340. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1365-2214.2005.00512.x>
- McKee, L., Roland, E., Coffelt, N., Olson, A. L., Forehand, R., Massari, C., Jones, D.,

- Gaffney, C. A., Zens, M. S. (2007). Harsh discipline and child problem behaviors: The roles of positive parenting and gender. *Journal of family violence* 22, 187-196. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10896-007-9070-6>
- Morrongiello, B. A., Zdzieborski, D., Normand, J. (2010). Understanding gender differences in children's risk taking and injury: A comparison of mothers' and fathers' reactions to sons and daughters misbehaving in ways that lead to injury. *Journal of applied developmental psychology* 31, 322-329. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/j.appdev.2010.05.004>
- Montemayor, R., Ranganathan, C. (2012). Asian-Indian parents' attributions about the causes of child behaviour: a replication and extension with parents from Chennai, India. *The journal of genetic psychology* 173 (4), 374-392. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/00221325.2011.614649>
- Nauta, M. H., Scholing, A., Rapee, R. M., Abbott, M., Spence, S. H., Waters, A. (2004). A parent-report measure of children's anxiety: psychometric properties and comparison with child-report in a clinic and normal sample. *Behaviour Research and Therapy* 42(7), 813-839. [https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/S0005-7967\(03\)00200-6](https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/S0005-7967(03)00200-6)
- Nelson, J. A., O'Brien, M., Calkins, S. D., Keane, S. P. (2013). Mothers' and fathers' negative responsibility attributions and perceptions of children's problem behaviour, *Personal Relationships* 20, 719-727. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/pere.12010>
- Nikiforidis, L., Durante, K. M., Redden, J. P., & Griskevicius, V. (2018). Do mothers spend more on daughters while fathers spend more on sons?. *Journal of Consumer Psychology* 28 (1), 149-156. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1002/jcpy.1004>
- Qi, W. (2019). Harsh parenting and child aggression: child moral disengagement as the mediator and negative parental attribution as the moderator. *Child abuse & neglect* 91, 12-22. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/j.chiabu.2019.02.007>
- Raley, S., Bianci, S. (2006). Sons, daughters and family processes: Does gender of children matter?. *Annual review of sociology* 32, 401-421. <http://www.jstor.org/stable/29737745>
- Ritchie, K. L. (1999). Maternal behaviors and cognitions during discipline episodes: A

- comparison of power bouts and single acts of noncompliance. *Developmental psychology* 35(2), 580-589. <https://psycnet-apa-org.proxy.library.uu.nl/doi/10.1037/0012-1649.35.2.580>
- Santone, E., Crothers, L. M., Kolbert, J. B., Miravalle, J. (2020). Using social information processing theory to counsel aggressive youth. *Journal of school counselling* 18(18), 1-34.
- Sawrikar, V., Dadds, M. (2017). What role for parental attributions in parenting interventions for child conduct problems? Advances from research into practice. *Clinical child and family psychology review* 21, 41-56. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10567-017-0243-4>
- Scaramella, L. V., Neppl, T. K., Ontai, L. L., & Conger, R. D. (2008). Consequences of Socioeconomic Disadvantage across Three Generations: Parenting Behavior and Child Externalizing Problems. *Journal of Family Psychology* 22, 725-733. <https://psycnet-apa-org.proxy.library.uu.nl/doi/10.1037/a0013190>
- Snarr, J. D., Slep, A. M. S., & Grande, V. P. (2009). Validation of a new self-report measure of parental attributions. *Psychological Assessment*, 21(3), 390–401. <https://psycnet-apa-org.proxy.library.uu.nl/doi/10.1037/a0016331>
- Snyder, J., Cramer, A., Afrank, J., & Patterson, G. R. (2005). The contributions of ineffective discipline and parental hostile attributions of child misbehavior to the development of conduct problems at home and school. *Developmental Psychology* 41, 30-41. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0012-1649.41.1.30>
- Sturge-Apple, M. L., Suor, J. H., & Skibo, M. A. (2014). Maternal child-centered attributions and harsh discipline: The moderating role of maternal working memory across socioeconomic contexts. *Journal of Family Psychology* 28, 645-654. <https://psycnet-apa-org.proxy.library.uu.nl/doi/10.1037/fam0000023>
- Updegraff, K. A., McHale, S. M., Crouter, A. C., & Kupanoff, K. (2001). Parents' involvement in adolescents' peer relationships: A comparison of mothers' and fathers' roles. *Journal of Marriage and Family* 63 (3), 655-668. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1741-3737.2001.00655.x>
- Verhoeven, M., Deković, M., Boddien, D., van Baar, A. L. (2017). Development and initial

validation of the comprehensive early childhood parenting questionnaire (CECPAQ) for parents of 1–4 year-olds, *European Journal of Developmental Psychology* 14(2), 233-247. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/17405629.2016.1182017>

Wakschlag, L. S., Briggs-Gowan, M. J., Carter, A. S., Hill, C., Danis, B., Keenan, K.,

McCarthy, K. J., Leventhal, B. L. (2007). A developmental framework for distinguishing disruptive behaviour from normative behaviour in preschool children. *The journal of child psychology and psychiatry* 48 (10), 976-987. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2007.01786.x>

Weiner, B. (1972). Attribution theory, achievement motivation, and the educational process.

Review of educational research 42 (2), 203-215. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.3102%2F00346543042002203>

Wright, A.W., Parent, J., Forehand, R., Edwards, M. C., Conners-Burrow, N. A., Long, N.

(2012) The Relation of Parent and Child Gender to Parental Tolerance of Child Disruptive Behaviors.. *Journal of child and family studies* 22, 779–785. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10826-012-9632-y>